

Editorial 2015/X/4

Jana Dlouhá

Envigogika 10 (4) – Editorial

Publikováno/Published dne 31. 12. 2015

DOI: [10.14712/18023061.508](https://doi.org/10.14712/18023061.508)

Vážení naši čtenáři,

Envigogika vás vítá do nového roku 2016 – s nadějí. Tato naděje je i jednou z možností, jak se pokusit zahnat chaos, který by se chtěl šířit. V čem spočívá naděje uplynulého roku: kromě přijatých Cílů udržitelného rozvoje, o kterých jsme psali v [jednom z minulých čísel](#), byla na [klimatické konferenci v Paříži](#) (7. 12.–12. 12. 2015) schválena [globální dohoda o změně klimatu](#). Jedná se o přelomový krok, zárodek nové sdílené představy o společenském pokroku. Čekají nás podstatné změny v mnoha oblastech: kromě revoluce v energetice se dají do pohybu další společenské mechanismy. Nepochybně se otevírá prostor pro pozitivní akce – tématu se teď chopí inovátoři všeho druhu, všichni ti, kteří táhnou technologický a s ním i ekonomický rozvoj; nové podmínky se totiž staly novou příležitostí. Najednou se objevují niky, které byly dosud uzavřené nebo ekonomicky nevýhodné – reálnou možností se stávají díky celkové změně pravidel hry. Očekávaný vliv globálního oteplování se odrazí též na [situaci v České republice](#), a tak se právě rozbíhá diskuse o našem postoji a závazku, jak dokládá záznam [debaty vedené důležitými hráči v této oblasti](#). Co se týče vzdělávání, čeká se hluboká proměna na všech úrovních, i zde je příležitost uplatnit nové [vzdělávací programy](#).

Pro nás je důležité, že mezi člověkem a přírodou se nenápadně objevuje nový interface. Již nelze spoléhat na okamžitou příčinnou souvislost mezi ohněm a jeho projevy (teplem a světlem), ani samozřejmě přijímat tento energetický výsledek hoření úhledně zabalený v podobě elektřiny, kterou lze přenášet na dlouhé vzdálenosti. Přímé spalování fosilních i jiných paliv se stane nemravným postupem a bude nahrazeno podstatně subtilnější proměnou sluneční či větrné energie na jiné formy, a to pokud možno tady a teď, to znamená v místě spotřeby. Technologický mezičlánek mezi těmito „zdroji“ a výslednými energetickými „produkty“ bude daleko sofistikovanější, zároveň by ale měl být „uživatelsky příjemný“, tedy dostupný i méně rozvinutým zemím. Co to všeobecně znamená: kromě zvýšených nároků na know-how (jeho množství i specifickou podobu) bychom měli sledovat i další dopady, například v oblasti myšlení. Člověk se vymaní ze závislosti na přírodě, nikoli už ale násilím: postupně bychom měli dospět k „rovnoprávné“ spolupráci. Určitý parazitismus se přitom mění na vzájemně si neškodící symbiózu; k tomu je ale potřeba znát procesy probíhající v „těle“ hostitele, v tomto případě přírody. To vše bychom měli mít na mysli, když se bude hovořit o proměně celkového postoje ke světu, životního stylu, i způsobu, jakým budeme využívat naše poznatky o světě.

Aby tyto změny byly promyšlené a racionální, vedeme diskusi též v Envigogice. Spektrum témat nově vycházejícího čísla je široké: začínáme [analýzou postojů ke změně klimatu u dospívajících v České republice](#) autora Jana Skalíka, která rozebírá vliv informací na hodnocení závažnosti klimatických rizik. Výsledky jsou nadějně samy o sobě: množství poznatků o určitých problémech ovlivňuje pocit zodpovědnosti; další závěry ovšem již tak

povzbudivé nejsou. Následuje série článků o tradičních, anebo naopak nových možnostech environmentálního vzdělávání. [Postoje žáků základních škol k vydře říční](#) zkoumá Peter Urban, a podobně se také Blanka Lehotská s Alenou Magyarics zabývají [možnostmi zapojení žáků do praktické ochrany přírody](#) (formou pomoci ropuchám při jarních migracích). [Učebnicí anglického jazyka z hlediska vlivu na environmentální vědomí](#) se zabývají Jana Kubrická a Zdeněk Hromádka – uvažují nad možným ideologickým působením například textů nebo úloh v ní obsažených, pokud jsou v nich environmentální informace skryty jako do jisté míry nezpochybnitelné prvky. A protože k ekologickému-environmentálnímu-udržitelnému postoji patří též otevřené a demokratické postupy i ve vzdělávání, diskutujeme dále problematiku [otevřených vzdělávacích zdrojů v environmentálních oborech na vysokoškolské úrovni v ČR](#), především s ohledem jejich kvalitu, ale i jejich vliv na celkové změny ve vzdělávání. Situaci na vysoké škole se v případové studii věnuje Kristýna Neubergerová, která popisuje, jak [rozvítet vnímání krajiny a reflektovat její emocionální působení v rámci výuky na Fakultě dopravní ČVUT](#). Prakticky zaměřené texty doplňujeme v tomto Úvodníku o odkaz na [nově vycházející publikaci SDGs pro děti](#), kterou je možno získat v elektronické i tištěné verzi.

Předchozí podněty a úvahy završuje [filosofická reflexe ekologie](#) autorky Lubov Vladkové, která přemýšlí nad tím, jak propojit filosofické myšlení s poznatky vědy; a dále podobně (filosoficky) laděný příspěvek Zuzany Svobodové. Ve svém textu [K personální etice](#) ukazuje, že odpovědnost a péče může být etickým východiskem pro smysluplný rozvoj člověka a světa. A v tomto filosofickém duchu, i s nadějí, kterou může takové uvažování přinést, končíme tentokrát recenzí [Ekologické encykliky Laudato Si'](#) papeže Františka. Pokud Vás zaujme, můžete si poslechnout také výbornou [přednášku jejího autora Jiřího Nečase na toto téma](#). Nakonec vás ještě zveme na [konferenci Naše společná přítomnost 2016](#), tentokrát s podtitulem *Velké naděje, projekty, omyly – snahy o pochopení a ovládnutí přírody v minulosti a dnes*, která se bude konat na Filosofické fakultě UK v Praze již brzy.

Tak jako rok 2015 skončil s nadějí, přejeme vám, aby v podobném duchu začal i ten nový. Jen je potřeba vědět, že naděje bez činnosti, která by ji naplnila, se snadno mění ve skepsi, tu tak dobře známou „blbou náladu“, a tedy pokud si ji chceme uchovat (a podle ní pak pozitivně orientovat i své životy), bude nás to stát hodně sil.

Abychom je (společně) měli Vám za redakci Envigogiky přejí

Jana a Jirka Dlouzí